

Fair Trade Management in Wageningen

Het gaat om meer dan profit

Versterking van de economische positie van kleine boeren in een duurzame productieketen, daar gaat het om. Fair Trade Management is een nieuwe opleiding, maar ook een logisch vervolg op wat er altijd al was bij Van Hall Larenstein.

“We zouden meer samen moeten doen”, zegt tweedejaars student Loet Ramelsberg in gesprek met vier medestudenten Fair Trade Management (FTM). Het is het begin van een informeel lunchgesprek. Loet legt uit dat er wel een studievereniging is, maar de studenten Agribusiness van Van Hall Larenstein die je daar ontmoet, leggen de accenten anders. “Bij hen gaat het vooral om *profit* als het gaat om productie in de derde wereld. Bij ons gaat het meer om duurzaamheid, om versterking van de positie van de kleine boer. We zijn toch anders.”

Cuba

De studenten hebben idealen en een gemeenschappelijke drive, zoals Loet verwoordt. Op dinsdagmiddag 10 maart praten ze in aanwezigheid van opleidingscoördinator Jos van Hal met me over die idealen en over hun motieven om te kiezen voor de studie FTM. Ze willen mensen helpen, werken aan een betere wereld en werken in het buitenland. Alegria Robelly, bijvoorbeeld, dit jaar gestart, heeft dat van huis uit meegereggen. Tien jaar geleden kwam ze vanuit Ecuador naar Nederland. Ze vertelt dat haar ouders sociaal betrokken en politiek bewust zijn. Zij wil ook andere mensen helpen. Om die reden volgde ze een opleiding maatschappelijk werk. “Dat was niet wat ik zocht. Te veel persoonlijke problemen.” Via een vriend van haar vader, die biologisch boer is,

Studenten Fair Trade Management willen werken aan een duurzame wereld en versterking van de positie van de boer. Het gaat om meer dan profit

ontdekte ze de landbouwwereld. De praktische, ‘*down to earth*’-benadering sprak haar aan. Een jaar geleden hoorde ze over de nieuwe opleiding Fair Trade Management. Die naam triggerde. “Alles wat me bezighoudt, komt hier bij elkaar: mensen helpen, ontwikkelingswerk, plantenteelt. Fantastisch!” De opleiding is in augustus onder die naam gestart, legt Jos van Hal uit, maar eigenlijk is het niet zo nieuw. Het is een logisch vervolg op wat Van Hall Larenstein altijd al deed in de opleiding Tropische landbouw, aanvankelijk in Deventer, nu in Wageningen. Het gaat om aandacht voor ketens, versterking van de positie van kleine producenten, om duurzaamheid en om tropische plantenteelt. Het accent in ontwikkelingswerk

verschuift van ‘aid naar trade’. De laatste vijf jaar is die verschuiving heel duidelijk. Fair Trade is een instrument voor ontwikkeling van de positie van de kleine boeren. Natuurlijk ligt de focus nog steeds op tropische teelten. De docenten hebben vaak gewerkt in de tropen, dat klinkt door. Door de opleiding de naam FTM te geven, maak je voor de buitenwereld duidelijker waar het om gaat.

Toen Loet in 2007 in Wageningen startte, heette FTM nog Agri-Systems Management. Hij startte met de opleiding Agribusiness and Trade. Tijdens een stage in Cuba kwam hij tot het inzicht wat hij echt wilde: werken aan een duurzame wereld, “maar wel met aandacht voor ‘*profit*’, want dat wordt wel

Fair trade, of eerlijke handel

Max Havelaar koffie, rietsuiker en wereldwinkels zijn de eerste associaties als je denkt aan fairtrade-producten. Maar de fair trade-wereld is dat stadium al lang ontgroeid. In Europa wordt jaarlijks 700 miljoen euro omgezet, schrijft Trouw in de Fairtrade special van 29 oktober 2008. De Engelse en Zwitserse markt zijn het grootst.

Er zijn veel meer 'fair trade producten' dan koffie en rietsuiker: Cacao, fruit, snijbloemen, huidverzorging en kleding bijvoorbeeld. Een van de studenten in Wageningen gaat als afstudeeropdracht werken aan de versterking van de marktpositie van FSC-gecertificeerde rubberproducten in Thailand. Het gaat om bijvoorbeeld sportschoenen en ballen die onder de naam 'Ethletics' op de markt gebracht worden. Ruim 600 boerenorganisaties in 55 landen houden zich bezig met fair trade producten. Zo'n miljoen boeren zijn daarbij betrokken die samen een omzet van 1,6 miljard euro maken. Er zijn organisaties die zich richten op de handel, op certificering of op het verstrekken van microkredieten. De opleiding Fair Trade Management van VHL in Wageningen is de enige opleiding die zich expliciet richt op deze markt. Afgelopen jaar zijn er 12 studenten gestart. Coördinator Van Hal hoopt dat komend jaar 25 studenten starten. De inschrijvingen verlopen veelbelovend. Op 4 april, tijdens de open dag, hopen ze belangstellende studenten te ontmoeten. Het thema van die dag is 'eerlijke kleding'.

eens vergeten in het verhaal." Daar gaat het in de opleiding om, vindt Loet. 'Sustainable chain management' zou daarom een betere naam voor de opleiding zijn, denkt hij. Die vlag zou de lading beter dekken. "Maar ik snap ook

Werken in de handel, in de certificering of ter plaatse kleine boeren helpen. Dat hebben Henk (links), Moira, Allegría, Nomie en Loet voor ogen als ze over hun toekomst denken

wel dat je daar geen studenten mee trekt." De anderen beamen dat. Die zijn vooral getrokken door de naam Fair Trade.

Aanknopingspunten

Het eerste jaar van de opleiding is vrij breed: Marktverkenning, plantenteelt en ketenanalyse komen aan bod. Allegría genoot, net als Nomie Butt, beide eerstejaars studenten, van het blok plantenteelt en teeltplanning in het tweede semester. "Dan weet je waar je mee bezig bent." In het tweede tot en met het vierde jaar vindt verdieping plaats. Henk van Rikxoort en Moira de Klyn, die beide een mbo-vooropleiding hebben, volgen een driejarige variant. Ke-

tenanalyse zit bij hen volop in het programma. Moira, die een groene vooropleiding heeft gehad, vindt die aandacht voor de keten heel waardevol als aanvulling op haar praktische opleiding (Groenhorst College Dronten, BD-landbouw). Henk vindt de opleiding in vergelijking met zijn MTS-opleiding vooral praktisch: dicht bij de werkelijkheid. Hij heeft na zijn opleiding een wereldreis gemaakt, gewerkt als technisch tekenaar en als vrijwilliger in Argentinië bij een daklozenproject geholpen. Hij merkt dat in de opleiding alles bij elkaar komt wat hem afgelopen jaren bezig hield: armoebestrijding en mensen helpen. In de loop van de opleiding raken de

studenten via stages en afstudeerprojecten betrokken bij echte projecten. Bart Draaijer heeft bijvoorbeeld als student in 2008 drie duurzaamheidlabels vergeleken om te zien welke het best aansluit bij de behoefte van Ghanese cacaoboeren. En Eline de Bot onderzocht een jaar eerder wat een Ugandese exporteur van biologisch fruit moet doen om te voldoen aan de Fair Trade eisen. Allegria denkt erover een stageproject in Ecuador te doen. Ze heeft al contact gelegd met Amigos International die er werken met koffie- en cacao producenten. Van Hal en docent Jan Hoekstra denken dat er veel interessante projecten zijn die studenten van hun opleiding samen met andere groene studenten zouden kunnen uitvoeren. Werken aan een project duurzame bloemeteelt kan ook

voor mbo-opleidingen heel interessant zijn, denken ze. Of een project over FSC en tropische bosbouw. En Hoekstra denkt dat duurzaamheid in de sojaketen een aangrijpingspunt kan zijn voor veel opleidingen. Ze zijn nog op zoek naar aanknopingspunten.

Fantastisch

Het werkveld van de afgestudeerden is divers (zie ook kader): certificering, versterking van kredieten, handelsorganisaties of -ondernemingen maken daarom ook deel uit van de adviescommissie van de opleiding FTM. Ze denken mee over de inhoud of helpen bij het opzetten van projecten. De vijf studenten hebben soms een wat vaag beeld over wat ze na hun studie willen, soms is het wat meer vastom-

lijnd. Allen willen op de een of andere manier ter plekke werken aan verbetering van de positie van boeren. Moira denkt in de internationale handel iets te kunnen doen. Loet heeft drie opties. Naast handel, ziet hij ook mogelijkheden in beleidsmatig werk, bijvoorbeeld over wet- en regelgeving of in de marketing. Hij verwondert zich over het feit dat de fairtrademarkt in Engeland zo veel sterker is dan in Nederland. Nomie, Henk en Allegria zeggen zich te oriënteren op wat straks mogelijk is. Allegria vindt het vooral fantastisch in Wageningen: ‘De sfeer, de interactie, de positieve houding van mensen. Ik had niet gedacht dat zoiets bestond, zo’n opleiding waar alles bij elkaar komt.’ □